

DRUŠTVENO ŽIVLJENJE, KONGRESI IN SIMPOZIJI

XI. JUGOSLOVANSKI SIMPOZIJ O POUKU ZGODOVINE

(Mavrovo, 28.—30. 8. 1985)

Zveza zgodovinskih društev Jugoslavije, Stalna komisija za pouk zgodovine Zveze zgodovinskih društev Jugoslavije in Zveza zgodovinskih društev Makedonije so že enajstič zapored organizirali odmeven in koristen simpozij o pouku zgodovine. To pot so izbrali temo: Znanstveni, idejni in metodološki problemi pouka zgodovine povojnega časa (1945 do danes). Tema ni bila izbrana po inerciji in tudi ni bila tema, ki »je bila pač na vrsti«, temveč so se organizatorji zavestno, lahko bi rekli, na »pritisk« učiteljev zgodovine, odločili za takšno temo. Problem poučevanja povojne zgodovine je namreč v šolah tako pereč, da se ni bilo moč več izogibati širše razprave. Zato tudi ni nenavadno, da se je v Mavrovu, ki leži nekoliko stran od prometnih poti in večjih mest, zbralo kar več kot dvesto udeležencev iz Jugoslavije. Dvorana je bila premajhna za vse. Simpozij je zasedal polna dva dneva od 8.30 do 20. ure, zadnji dan pa so organizatorji priredili zanimivo ekskurzijo v Debar, samostan Sveti Jovan Bigorski in nas do odhoda zadržali še na pikniku.

Najavljenih referentov je bilo deset, diskusije pa veliko. Naum Dimovski iz Skopja je referiral o temi Najpomembnejši sodobni družbeni problemi, ki jih je treba raziskovati pri pouku zgodovine. Njegov sicer dovolj skrbno pripravljen referat ni vzbudil večje razprave, saj je bil koncipiran deskriptivno in zato ni bilo »povoda« za konstruktivno izmenjavo mnenj ter razčiščevanje nejasnosti. Drugi referent Todor Krcić iz Pančeva je nazorno predstavil temo: Učbeniki, priročniki in očitelna sredstva kot vir znanja pri obdelavi vsebine povojnega časa. V trodelnem referatu je avtor analiziral učbenike za VIII. razred osnovne šole iz cele Jugoslavije in učbenike za II. razred skupnih osnov usmerjenega izobraževanja (razen za SR Slovenijo). Prav tako se je lotil obdelave zgodovinskih čitank iz BiH, Srbije, Hrvaške in Slovenije, pa tudi nekaterih drugih gradiv. Našel je veliko podobnosti pri obdelavi tem iz povojne zgodovine, vendar ugotavlja, da morajo učbeniki, čitanke in zgodovinska literatura tvoriti celoto pri kvalitetnem poučevanju povojne zgodovine. Sarajevski kolega Miralem Arslanagić je poročal o novejši znanstveni in publicistični literaturi o povojnem času s stališča uporabe v učnem procesu. Referat je bil pregleden, v njem navedena literatura pa vendarle nekoliko preozko zajeta, še posebej, če naj bi literatura v mnogočem nadomestila pomanjkljivo znanje učiteljev zgodovine v šolah. Ti za to po večini niso krivi, saj zgodovine tega časa praviloma niso poslušali na fakultetah in pedagoških akademijah.

Za njim sva nastopila oba najavljena referenta iz Slovenije. Sam sem napisal referat-razmišljanje na temo: Znanstveni in metodološki problemi proučevanja povojnega razdobja v SR Sloveniji, kolega Martin Ivanič pa je obdelal temo Nekatera idejna vprašanja povojnega zgodovinopisja v SR Sloveniji. Čeprav bo morda zvenelo kot samohvala, moram zapisati, da sta bila najina referata deležna največje pozornosti poslušalcev, pa četudi jih je del zapustil dvorano, ko je kolega Ivanič v slovenščini bral svoj referat. Zanimanje za povedano se je pokazalo v diskusiji, zasebnih pomenkih in v sredstvih javnega obveščanja. Kljub temu, da sva bila oba kritična in samokritična do lastne vede in širšega družbenega okolja, mislim, da ni bilo udeležencev simpozija, ki bi bil nasprotnega mnenja od tistega, ki sva ga predstavila v referatih (oba referata je mogoče prebrati v Nastavi istorije 1—2, 1986). Tudi tretja referentka iz Slovenije, Marija Kremensšek, ki je v pripravljenem diskusijskem prispevku nanizala nekaj izkušenj pri pripravljanju učnega načrta na naslovno tematiko, je uspešno predstavila svojo temo. Tako je štiričlanska slovenska delegacija (v njej je bila še Pervenka Turk) lahko zadovoljna odšla iz Makedonije.

Referent iz Srbije, Milan Tripković je na simpoziju poročal o temi Metodološke posebnosti ure zgodovine z vsebinami iz povojnega časa. Na osnovi literature, diskusij na seminarjih in aktivih, v anketiranjem nekaj deset učiteljev zgodovine ter analiziranjem dela pri pouku zgodovine na 75-tih osnovnih šolah na področju podrinsko-kolubarske regije je v glavnem pokazal na velike težave, ki jih imajo učitelji pri poučevanju te tematike. Lahko trdim, da so bile prav težave, ki jih imajo učitelji zgodovine pri poučevanju tem iz povojnega časa, stalnica, tako v diskusiji kot v pogovorih. Vsi referati pa so bili usmerjeni k zmanjševanju teh težav.

Če je Tripković govoril o tematiki, ki je bila poslušalcem zelo blizu, pa se je Milutin Perović iz Beograda lotil teme, ki je zahtevala več pozornosti in bila bolj odda-

ljena od vsakdanjih skrbi učiteljev zgodovine. Njegov referat je nosil naslov: Novejše marksistično razumevanje kategorij v zgodovinski znanosti in možnosti njegove uporabe pri pouku. Reški zgodovinar Ivo Rendić-Miočević je bil tudi eden tistih, ki je zbudil široko diskusijo. Referatu je dal naslov: Problemski pouk in programirana gradiva za obdelavo zgodovinskih vsebin povojnega časa. Na prvi pogled zamotan in težko razumljiv naslov, gre pa za prikaz novih metodično-didaktičnih prijemov pri pouku zgodovine nasploh. Avtor je tematiko dolgo raziskoval in jo pripravil tudi kot doktorsko disertacijo. Zadnja dva referenta sta bila Vojo Kuševski iz Skopja s temo Zastopanost najnovejše zgodovine (obče in narodne) na fakultetah in visokih šolah v Jugoslaviji in Zoran Lakić iz Tifograda z referatom Sredstva javnega obveščanja (radio, tisk, TV in film) pri tretiranju sodobnih problemov in pouk zgodovine. Oba sta bila informativna.

XI. simpozij o pouku zgodovine v Mavrovu lahko ocenimo kot uspelega. Pisec teh vrstic je bil prvič na takem simpoziju in nehoti ga je primerjal z drugimi zgodovinskimi simpoziji. Po zainteresiranosti najširšega kroga publike, po aktivni udeležbi v diskusiji, po želji za izmenjavo mnenj in po odnosu do dela, ki ga opravljajo udeleženci, je prav gotovo prekašal marsikatero zborovanje slovenskih ali jugoslovanskih zgodovinarjev. Praktična uporabnost spoznanj tega simpozija bo prav gotovo velika in je zato koristnost in potrebnost takega simpozija nesporna. Žal je bilo mogoče med referenti in udeleženci na prste ene roke prešteti zgodovinarje z znanstvenimi naslovi. Naj mi bo oprosteno, če se motim, toda iz »univerzitetnih struktur« sva bila le Vojo Kuševski iz Skopja in jaz. Bojda je na drugih simpozijih o pouku zgodovine podobno. Prav je sicer, da si učitelji zgodovine povedo kaj o lastnih izkušnjah, prepričan pa sem, in dokaz sem dobil prav v zanimanju za slovenska referata na tem simpoziju, da jim imamo tudi raziskovalci in fakultetni učitelji marsikaj povedati, ne glede na razdobje, ki je trenutno tema simpozija.

Tudi to pot smo pogrešali udeležence iz Kosova. Menili smo, naj bi bilo tako zborovanje drugič kje bliže prometnim potem, in odšli iz Mavrova zadovoljni tako po vsebinski kot tudi po organizacijsko-tehnični plati. Največji del referatov je objavljen v prej navedeni publikaciji.

Dušan Nećak

ZNANSTVENO ZBOROVANJE »VOJNE KRAJINE V JUGOSLOVANSKIH DEŽELAH V NOVEM VEKU DO KARLOVŠKEGA MIRU 1699. LETA«

(Beograd 24. in 25. aprila 1986)

Aprila 1983 je začel delovati medakademijski odbor za zgodovino vojnih krajin v jugoslovanskih deželah v novem veku. Iz pravilnika, ki je bil sprejet na prvem zasedanju, so razvidne naslednje naloge medakademijskega odbora: da proučuje vse vrste vojnih ureditev na mejah v naših deželah v novem veku, kot tudi vrste organizacij vojnih krajin, ne glede na to, v okviru katere države so bile; da evidentira in objavlja gradivo za zgodovino vojnih krajin, organizira znanstvena posvetovanja v zvezi s proučevanjem zgodovine vojnih krajin; da vzpostavlja stike z znanstvenimi ustanovami in organizacijami v Jugoslaviji in izven nje, ki se ukvarjajo s proučevanjem vojnih krajin; da koordinira in vzpodbuja delo komisij za vojne krajin pri posameznih akademijah znanosti v SFRJ.

V okviru petletnega načrta medakademijskega odbora je bilo sprejetih več konkretnih akcij, od katerih sta bili dve doslej že realizirani. 9. in 10. maja 1984 je bil posvet o virih in historiografiji proučevanja vojnih krajin v novem veku. Referenti so opozorili, da je v sedanji fazi zelo težko dati za omenjeno problematiko celovit pregled virov in arhivov, ki te vire hranijo, kar še posebej velja za turško področje. Ugotovljeno je bilo, da še vedno nimamo celotne bibliografije o dosedanjem proučevanju vojnih krajin, čeprav je bilo za posamezna področja že dosti narejeno. To posvetovanje je žal samo odprlo mnoga nerešena vprašanja. Cilj, to se pravi, izdaja referatov v posebni akademijski publikaciji, ni bil realiziran.

Da je zanimanje za zgodovino vojnih krajin pri nas zelo veliko in stalno prisotno v naši zgodovinski znanosti, je dokazal simpozij ob stoletnici zedinjenja Vojne krajine s Hrvatsko leta 1881. Simpozij je bil v Zagrebu od 23. do 25. novembra ob udeležbi dveh referentov iz Slovenije (referati so izšli v publikaciji »Vojna krajina — povijesni pregled — historiografija — rasprave, Zagreb 1984, 476 str.). Razprava je pokazala, da se je zgodovina hrvatske vojne krajine proučevala nepovezano, posamezno in zato nepregledno.